

ACTA ORNITHOLOGICA

Tom V

Warszawa, 20 IV 1960

Nr 12

Zawartość numeru

	Str.
Stanisław FELIKSIAK. O pracach zoologicznych profesora Kazimierza MICZYŃSKIEGO	327
Kazimierz MICZYŃSKI Notatki ornitologiczne z Karpat Wschodnich (Gorgany, Czarnohora)	333

Stanisław FELIKSIAK

O pracach zoologicznych profesora
Kazimierza MICZYŃSKIEGO

O зоологических работах профессора
Казимира Мичинского

Über zoologische Schriften vom Professor
Kazimierz MICZYŃSKI

Prof. zw. dr Kazimierz MICZYŃSKI (24 VIII 1899—23 IX 1956) ostatnio był kierownikiem Katedry Hodowli Roślin i Nasiennictwa Wyższej Szkoły Rolniczej, dawnej Katedry Hodowli Roślin i Doświadczalnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie¹. Przed ostatnią wojną kierował w Dublinach Zakładem Genetyki i Hodowli Roślin Politechniki Lwowskiej. Kontynuował on poniekąd kierunki badawcze swego ojca, wybitnego genetyka, ucznia Edwarda JANCZEWSKIEGO, prof. dra Kazimierza MICZYŃSKIEGO (3 III 1868—28 VII 1918), który w latach 1911—1918 był dyrektorem ówczesnej Akademii Rolniczej w Dublinach².

¹ J. SAWICKI. Prof. dr Kazimierz MICZYŃSKI... Postępy Nauk Rolniczych, Warszawa, R. 3(8), nr 5(41), 1956, s. 189—190, 1 fot.

² J. H. GURSKI. Pamięci Kazimierza MICZYŃSKIEGO. Roczn. Nauk roln. leśn., Poznań, 23, 1, 1930, s. 4 nlb. (z dedykacją i portretem), 1—14.

Kazimierz MICZYŃSKI w ciągu 35 lat (1922—1956) ogłosił drukiem w kraju i za granicą 72 publikacje: 59 z nich dotyczy głównie zagadnień z zakresu anatomii roślin, genetyki i doświadczalnictwa odmianowego roślin uprawnych, 3 — odnoszą się do niezmiarki paskowanej *Chlorops taeniopus* MEIG., a pozostałe 10 prac do zagadnień ornitologicznych. Należy przy tym podkreślić, że zarówno pierwsza jego praca jak i ostatnia dotyczyły ornitologii.

Pierwszą swą pracę ornitologiczną (1) przesłał Janowi SZTOLOMANOWI, ówczesnemu wicedyrektorowi Polskiego Państwowego Muzeum Przyrodniczego w Warszawie, z wyrazami szacunku i wdzięczności. Omawia w niej 7 ciekawych gatunków ptaków występujących w najbliższej okolicy Dublan, zaznaczając we wstępie, że dość obfite materiały i spostrzeżenia z lat 1915—1918 zostały w czasie działań wojennych r. 1918 prawie całkowicie zniszczone, podobnie jak i zbiory znajdujące się w muzeum zoologicznym Akademii Rolniczej w Dublanach. Część tych spostrzeżeń wyzyskał jednak w pracy z zakresu fenologii ornitologicznej (3). Obejmuje ona 85 gatunków obserwowanych w okolicy Dublan do r. 1936. W dwu tabelkach wykazane zostały średnie daty przylotów, zakres wahań, liczba lat obserwacyjnych oraz korelacja między średnimi datami przylotów i wielkością odchyień. W jednej z wcześniejszych prac (2) zestawione zostały dane ankietowe dotyczące ewidencji gniazd bocianich w Małopolsce Zachodniej, zebrane w r. 1876 przez E. JANOTĘ oraz w r. 1933 przez K. WODZICKIEGO. W wyniku zarysował się wzrost liczby gniazd bocianich.

Trzy ostatnie prace ornitologiczne dotyczą również faunistyki i fenologii. Dwie (8, 9) sygnalizują pojawienie się synogarlicy tureckiej *Streptopelia decaocto* (FRIV.) w województwie krakowskim. Po tych pierwszych doniesieniach poczyniono już wiele innych obserwacji stwierdzających przesuwanie się zasięgu gniazdowania tego ptaka w naszym kraju. W trzeciej pracy (10) podane są obserwacje, pojedynczego wprowadzie osobnika, zięby jer *Fringilla montifringilla* L. pod Krakowem, w pełni lata, od 20 lipca do 19 sierpnia 1955 r., czyli, jak można obliczyć, na dwa miesiące przed przelotem jesiennym ze strefy subarktycznej, ale już po okresie gniazdowania. Autor z obser-

wacji tych nie wyciąga żadnych wniosków, gdyż nie wiadomo, czy ptak ten pozostał od wiosny, czy też nie rozpoczął wczesnej wędrówki jesiennej. Uważa jednak, że dalsze obserwacje są pożądane. Wydaje się, że jest to szczęśliwe zasygnalizowanie pozostania zięby jer od wiosny, a to w związku z przesuwaniem się w ostatnich latach okresu zimy na miesiące wiosenne. Nie jest więc wykluczone i gniazdowanie zięby jer w Polsce. W związku z podobnymi obserwacjami należy wzmóc masowe poszukiwania, przy czym wybitną pomoc może przynieść współpraca międzynarodowa nad obrączkowaniem gatunków przejawiających ekspansję.

Zrozumiałe jest, że Kazimierz MICZYŃSKI interesował się również, i to od czasu swego pobytu w Dublanach, niektórymi gatunkami ptaków z punktu widzenia ochrony roślin uprawnych. Należy tu wspomnieć notatkę, ogłoszoną w kraju i w Niemczech, o kwiczołach *Turdus pilaris* L., żerującym na plantacjach truskawek w Dublanach (5, 7). W związku zaś z doniesieniem J. W. SZULCZEWSKIEGO o gilu jako nieznanym szkodniku ogrodowym, objadającym zimą pączki śliw w sadach okolic Poznania, przytacza w niewielkiej notatce (6) podobne przykłady szkód ze strony tego ptaka, uprzednio już podane przez autorów niemieckich i polskich.

Będąc znakomitym obserwatorem w terenie, w ramach swoich zainteresowań etologiczno-faunistycznych gromadził również kolekcję płyt z utrwalonymi głosami ptaków. W notatkach o synogarlicy tureckiej podaje analizę wraz z zapisem muzycznym głosu wydawanego przez tego ptaka. Po Kazimierzu MICZYŃSKIM pozostały obszerne notatki dotyczące głosu ptaków obserwowanych w terenie. Analiza głosu ptaków była m. in. przedmiotem jego wykładów.

Poniżej podaję wykaz publikacji zoologicznych Kazimierza Miczyńskiego.

Publikacje ornitologiczne

1. Notatki ornitologiczne. Notes ornit(!)ologiques. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, 55—56, 1922, s. 181—184.
2. Ubytek czy przyrost bocianów w Małopolsce Zachodniej? Czas. przyr. ilustr., Łódź, 8, 7—8, 1934, s. 254—258, 2 tabele.

3. Beobachtungen über Ankunft und Abzug der Vögel in Dublany und Umgebung. Zool. Polon., Lwów, 1, 1936, s. 181—197, 2 tabele.

4. Płyty gramofonowe z głosami ptaków. Wszechświat, Wilno, 1937, Nr 8, s. 252. Recenzja opracowania: O. HEINROTH u. L. KOCH — Gefiederte Meistersänger.

5. Die Wacholderdrossel als Gartenschädling. Deutsche Vogelwelt, Berlin, 63, 2, 1938, s. 63—64.

6. W sprawie gila, jako szkodnika sadów. Ogrodnictwo, Kraków, 34, 1, 1938, s. 24.

7. Kwiczół (*Turdus pilaris* L.) jako szkodnik ogrodowy. Ogrodnictwo, Kraków, 34, 1, 1938, s. 25—28 (Zsmf.).

8. Synogarlica turecka *Streptopelia decaocto* (FRIV.) nowy dla Polski gatunek gołębia. Chrońmy Przyr. ojez., Kraków, 6, 11/12, 1950, s. 9—17, rys. 4.

9. La tourterelle turque, *Streptopelia decaocto* (FRIV.), une espèce nouvelle pour la Pologne. Acta orn. Mus. zool. pol., Warszawa, 4, 4, 1951, s. 233—236.

10. Zięba jer pod Krakowem. Chrońmy Przyr. ojez., Kraków, 12, 2, 1956, s. 39—40.

Publikacje z zakresu entomologii stosowanej

1. *Chlorops taeniopus* MEIG. auf *Aegilops* Arten. Z. Pfl. krankh., Stuttgart, 34, 1924, s. 108.

2. Ze spostrzeżeń nad niezmiarką paskowaną (*Chlorops taeniopus* MEIGEN). Gazeta Rolnicza, Warszawa, 64, 14, 1924, s. 351—352, 1 rys.

3. Uwagi o występowaniu niezmiarki paskowanej na różnych roślinach. Krakowska Kronika Rolnicza, Kraków, nr 2, 1925, s. 19—23.

*

*

*

Maszynopis pracy K. MICZYŃSKIEGO pt. „Notatki ornitologiczne z Karpat Wschodnich” wpłynął po raz pierwszy na moje ręce jako redaktora ówczesnych „Acta Ornithologica Musei Zoologici Polonici” w dniu 23 lutego 1949 r. Niestety, z przyczyn niezależnych od Komitetu Redakcyjnego, po długiej wędrówce w instancjach decydujących o druku, maszynopis został zwrócony autorowi w dniu 8 stycznia 1951 r. Dopiero dzięki synowi zmarłego Profesora, drowi Kazimierzowi MICZYŃSKIEMU,

adiunktowi Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, maszynopis ten został odnaleziony i przesłany w r. 1958 do ponownego opracowania redakcyjnego w „Acta Ornithologica”. Druk tej już pośmiertnej publikacji dochodzi do skutku w niniejszym numerze.

Wśród licznych materiałów naukowych, pozostałych po profesorze K. MICZYŃSKIM, znajdują się spostrzeżenia z życia ptaków i zwierząt ssących, różne notatki ornitologiczne oraz rękopis pracy pt. „Ptaki Dublan i okolicy”.

Za dostarczenie maszynopisu pracy oraz przesłanie pełnego wykazu publikacji zmarłego Profesora dla Działu Dokumentacji Naukowej Instytutu Zoologicznego PAN składam drowi Kazimierzowi MICZYŃSKIEMU serdecznie podziękowanie.

РЕЗЮМЕ

Проф. д-р Казимир Мичински (24 VIII 1899 — 23 IX 1956) был в последнее время заведующим Кафедрой растениеводства и семеноводства Краковского сельскохозяйственного института (в прошлом Каф. растениеводства и экспериментализма Ягеллонского университета). До второй мировой войны проф. Мичински был руководителем Лаборатории генетики и растениеводства Львовского политехнического института в Дублянах и до некоторой степени продолжал научные исследования своего отца, выдающегося генетика, проф. д-ра Казимира Мичинского (3 III 1868 — 28 VII 1918), директора бывшей Сельскохозяйственной академии в Дублянах.

В период 1922—1956 г.г. проф. К. Мичински опубликовал 72 научные работы: 59 из области анатомии растений, генетики и экспериментальные работы из области исследования сортов культурных растений, 3 — из области прикладной энтомологии и 10 работ орнитологических, главным образом фаунистических, посвященных перелетам птиц и изменениям границ ареалов.

ZUSAMMENFASSUNG

Prof. Dr Kazimierz MICZYŃSKI (24 VIII 1899—23 IX 1956) war zuletzt als Leiter des Katheders für Pflanzen — und Samen zucht an der Landwirtschaftlichen Hochschule in Kraków (das ehemalige Katheder für Experimentale Pflanzenzucht an der Jagellonen Universität) tätig. Vor dem Kriege führte er die Dublaner Anstalt für Pflanzenzucht und Genetik des Polytechnikums in Lwów. In gewissem Grade setzte er die Forschungslinie seines Vaters, eines hervorragenden Genetikers und Direktor der ehemaligen Landwirtschaftlichen Akademie in Dublany — Prof. Dr Kazimierz MICZYŃSKI (3 III 1868—28 VII 1918) fort.

In den Jahren 1922—1956 hat Prof. Dr K. MICZYŃSKI 72 Publikationen veröffentlicht, darunter 59 über die Pflanzenanatomie, Genetik und experimentale Pflanzenzucht, 3 über die angewandte Entomologie und 10 über die Ornithologie. In den ornithologischen Arbeiten befasste er sich hauptsächlich mit der Faunistik, und der Frage der Verschiebungen der Verbreitungsgrenzen, sowie der Wanderungen der Vögel.